

Nr 788

Av herr Larsson, Nils Theodor, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m.

(Lika lydande med motion nr 930 i Första kammaren)

I proposition nr 141/1965 angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m. framlägges förslag om införande av en ny typ av lärartjänst vid universitet och högskolor. Tjänsten betecknas som en assistenttjänst med uppgift för innehavaren att uteslutande ägna sig åt undervisning. Tjänsten bör enligt propositionen kunna inrättas i alla ämnen vid såväl universitetsfilialer som nuvarande universitet och högskolor. Propositionen innehåller inte någon beskrivning av tjänstens utformning och anger inte i vilken utsträckning den bör inrättas.

Det nu föreliggande förslaget om en ny assistenttjänst ansluter sig till ett uttalande av departementschefen i den av riksdagen godkända propositionen nr 172/1963, vari anföres följande: (s. 242)

För universitetens och högskolornas del synes böra prövas bl. a. att i de särskilt lärarkrävande ämnena utnyttja nya kategorier av lärare med väsentligt större undervisningsskyldighet än nu befintliga kategorier av lärare-forskare har. Vidare bör prövas vilka möjligheter som finns att medelst tekniska hjälpmedel spara lärarkrafter. Det bör ankomma på berörda universitets- och högskolemyndigheter att här göra största möjliga ansträngningar samt i de årliga anslagsäskandena förorda sådana lösningar i konkreta frågor som särskilt beaktar vad här framhållits.

Genom beslut den 9 oktober 1964 har sedermera Kungl. Maj:t uppdragit åt universitetskanslersämbetet att verkställa en översyn av den s. k. universitetsautomatiken. Till detta utredningsuppdrag fogades enligt nämnda beslut uppgiften att i samråd med 1963 års forskarutredning enligt uttalandet i propositionen nr 172/1963 överväga frågan om införande av en ny tjänstetyp avsedd för att på heltid svara för undervisning på lågstadiet. Universitetskanslersämbetet tillkallade i februari 1965 särskilda sakkunniga med anledning av det givna uppdraget, och denna s. k. automatikutredning arbetar f. n.

I 1963 års universitets- och högskolekommittés betänkande »Utbyggnaden av universitet och högskolor» (SOU 1965: 11) föreslås, att i de matematisk-naturvetenskapliga ämnena inom den decentraliserade utbildningen assistentundervisningen skall omhänderhas av en ny assistentkategori med

huvuduppgift att meddela undervisning och med en tjänstgöringsskyldighet av 1 470 timmar per år. Kommittén har inte utrett frågan vidare utan erinrar om det åt universitetskanslersämbetet givna uppdraget att i samband med översynen av automatiken överväga den nya tjänstetypen.

I sitt utlåtande över U 63-betänkandet har universitetskanslersämbetet anmält, att frågan om införandet av en ny assistentkategori f. n. utreds inom ämbetet, som alltså inte tar ställning till U 63:s förslag i detta avseende. Det bör också erinras om att flera sakkunniga instanser i utlåtanden över U 63, bl. a. 1963 års forskarutredning, uttalat stor skepsis mot möjligheterna att utforma och i utbildningsorganisationen inpassa en ny assistentkategori.

I sammanhanget bör också observeras, att farmaceututbildningskommittén, vars förslag behandlats i den nu föreliggande propositionen nr 141, räknat med införande av fem överassistentbefattningar vid farmaceutiska fakulteten år 1969/70. I propositionens redovisning av remissutlåtanden heter det härom (s. 181):

Till det av kommittén framlagda förslaget om särskilda överassistenttjänster är flertalet av de remissinstanser som berör frågan obenägna att nu ta ställning. *Universitetskanslersämbetet, 1963 års forskarutredning, Sveriges farmaceutförbund* och *SFS* hänvisar till att frågan om inrättande av en ny typ av undervisningstjänster skall prövas av den nyligen genom universitetskanslersämbetet tillsatta s. k. automatikutredningen i samråd med 1963 års forskarutredning. Resultatet av detta utredningsarbete bör enligt nämnda instansers mening avvaktas, innan ståndpunkt tas till farmaceututbildningskommitténs ifrågavarande förslag. *SACO* avstyrker emellertid redan nu tanken på inrättande av överassistenttjänster vid farmaceutiska fakulteten.

I sitt förslag till förändringar i den farmaceutiska utbildningens personalorganisation t. o. m. budgetåret 1970/71 nämner departementschefen inte överassistenttjänsterna.

Det kan således konstateras, att den i propositionen nr 172/1963 förordade prövningen av möjligheterna att införa en ny assistentkategori påbörjats men ännu inte slutförts. De viktiga frågorna om tjänstens utformning i vad avser kompetenskrav och tjänstgöringsskyldighet samt användbarheten och omfattningen inom olika områden av universitetsväsendet har inte utretts. Trots att konkreta förslag inte föreligger i den nu framlagda propositionen synes ett godkännande av riksdagen av departementschefens uttalande kunna tolkas som att riksdagen på förhand binder sig på ett olyckligt sätt. I propositionen föreslås, att de nya assistenttjänsternas innehavare *uteslutande* skall ägna sig åt undervisning samt att tjänsterna skall förekomma inom *alla* ämnen. — U 63-kommittén har beträffande de nya assistenttjänsterna vid filialerna angivit undervisning som *huvuduppgift* samt begränsat förekomsten till matematisk-naturvetenskapliga ämnen.

Frågan om införandet av en ny lärarkategori har vidare inte varit förelagd. —

mål för överläggningar med berörda organisationer. Enligt vad som anförts i förhandlingsrättspropositionen nr 60/1965 angående överläggningar i mera väsentliga frågor rörande den offentliga administrationens utformning och verksamhet synes dock förslaget tillhöra den kategori där sådana överläggningar regelmässigt bör föregå framläggandet. Det förefaller olämpligt, att riksdagen, omedelbart innan den nya förhandlingsrätten för stats-tjänstemännen skall börja tillämpas, fattar beslut på ett sätt som innebär ett avsteg från den nya synen på statens roll som arbetsgivare. Det bör dessutom noteras, att förhandlingar med personalorganisationerna om anställningsvillkoren inte ägt rum.

Sammanfattningsvis kan alltså konstateras, att resultatet av utredningsarbetet rörande den föreslagna nya lärartjänsten inte slutförts samt att förslagets framläggande inte föregåtts av sådana överläggningar med berörda personalorganisationer, som nu är praxis. Något skäl mot att riksdagen uppskjuter sitt beslut i denna fråga tills konkret förslag framlagts föreligger inte.

Under återopande av vad ovan anförts, hemställas,

att riksdagen avslår vad i proposition nr 141/1965 uttals angående införandet av en ny lärarkategori vid universitet och högskolor.

Stockholm den 3 november 1965

Nils Theodor Larsson

Nr 789

Av herr **Lundström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m.*

(Lika lydande med motion nr 935 i Andra Kammaren)

Stockholm den 3 november 1965

Birger Lundström

Axel Andersson

Gunnar Edström

Olle Dahlén

Ruth Hamrin-Thorell

Per Jacobsson

Eric Källqvist